

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Інституційна спроможність об'єднаних територіальних громад України

Аналітична записка

DOBRE ПРАКТИКИ

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ЦЕ ДОБРЕ**

Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) – це п'ятирічна програма, що виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз (GlobalCommunities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Програма спрямована на посилення місцевого самоврядування та створення кращих умов для розвитку ОТГ, підвищення рівня залученості громадян до прийняття рішень та забезпечення підзвітності та прозорості в громадському управлінні. До консорціуму виконавців програми DOBRE, на чолі з Global Communities, входять: Український кризовий медіа центр, Social Boost, Фундація підтримки місцевої демократії (FSLD/FRDL), Малопольська школа державного управління при Краківському університеті економіки (MSAP/UEK), Польща, Національний демократичний інститут (NDI).

Програма USAID DOBRE працює в 7 цільових областях: Дніпропетровській, Івано-Франківській, Харківській, Херсонській, Кіровоградській, Миколаївській та Тернопільській.

Цей посібник став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

I. Вимоги законодавства щодо формування організаційної структури та/ або штатного розпису органів місцевого самоврядування

Європейська Хартія місцевого самоврядування¹ (стала обов'язковим для України законодавчим актом з 01.01.1998) визначила кілька засадничих постулатів, які впливають на спосіб діяльності органу місцевого самоврядування.

По-перше, **повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними.** Вони не можуть скасовуватися чи обмежуватися іншим, центральним або регіональним органом, якщо це не передбачене законом (пункт 4 стаття 4).

По-друге, загальні засади до формування адміністративних структур органів місцевого самоврядування її країн-членів визначені в статті 6, згідно з якою **«... органи місцевого самоврядування повинні мати можливість визначати власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління».** Тобто, основними принципами формування внутрішньої структури органу місцевого самоврядування визначено:

- **принцип ефективного управління на території,** за яку відповідає орган місцевого самоврядування;
- **принцип інституційної забезпеченості якісного виконання визначених законом повноважень;**
- **принцип співвіднесення потреб громади та громадян з адміністративною спроможністю органу місцевого самоврядування.**

Окрім того, при формуванні власної структури органи місцевого самоврядування та для виконання передбачених законодавством завдань, потрібно здійснити **«добір висококваліфікованого персоналу з урахуванням особистих якостей та компетентності»**, які повинні забезпечити ефективне управління на території. Певною мірою можна стверджувати, що **елемент прийняття на службу в органах місцевого самоврядування також впливає на формування організаційної структури та штатного розпису, оскільки існує прямий зв'язок між компетентностями і професійним рівнем посадових осіб місцевого самоврядування та/або службовців та рівнем (ієрархією) посад в організаційній структурі.**

Закон України «Про місцеве самоврядування» (1997 року), заклав правові основи для визначення адміністративної структури органів місцевого самоврядування. Відповідно до частини 5 статті 10, **«чисельність працівників органів місцевого самоврядування встановлюється відповідною радою у межах загальної чисельності, визначеної типовими штатами, затвердженими Кабінетом Міністрів України».**

Також було визначено, що до виключної компетенції сільських, селищних та міських рад (як до представницьких органів місцевого самоврядування) віднесено:

---

¹ Окрім Європейської хартії місцевого самоврядування, можна також розглядати принцип субсидіарності як основа до побудови органів влади в країнах-членах Європейського Союзу. Згідно із цим принципом, механізм управління суспільством має будуватися «знизу вгору»: **всі проблеми, які можуть ефективно вирішуватися на місцях, повинні перебувати в компетенції муніципальних органів як найбільш близьких до населення.** Якщо вони не можуть впоратись, то вирішення відповідних проблем має передаватися в компетенцію вищих (і більш віддалених від громадян) рівнів влади — регіонального, загальнодержавного.

- «... **визначення чисельності виконавчого комітету ради, затвердження персонального складу**; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск (пункт 3 частини 1 статті 26);
- «**затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на їх утримання**» (пункт 5 частини 1 статті 26)². Потрібно зазначити, що дана норма має своє дзеркальне положення в частині, що регулює повноваження сільського, селищного та міського голови (пункт 6 частини 3 статті 42³);
- «**сільська, селищна, міська рада може прийняти рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та сільським, селищним, міським головою в межах повноважень, наданих цим Законом виконавчим органам сільських, селищних, міських рад**» (пункт 3 ст.52), таке рішення, буде впливати на організаційну структуру апарату та виконавчого комітету органу місцевого самоврядування;
- «**сільська, селищна, міська ..... рада у межах затверджених нею структури і штатів може створювати відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад**» (пункт 1 ст. 54).

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (2001 року) також робить відсилання до питання організації діяльності органів місцевого самоврядування. Відповідно до статті 4, **одним із основних принципів, на яких побудована служба в органах місцевого самоврядування, є «..... самостійність кадрової політики в територіальній громаді**». Фактично реалізуючи повноваження в сфері кадрової політики на рівні органу місцевого самоврядування визначається перелік структурних підрозділів апарату та виконавчих органів та кваліфікаційні вимоги до посадових осіб апарату та відповідних структурних підрозділів. Беручи до уваги дискусію, що відбуваються навколо нового законопроекту, що буде регулювати питання проходження служби в органах місцевого самоврядування, потрібно зазначити, що законодавці більш чітко визначили принципи побудови служби в органах місцевого самоврядування, як **«самостійність управління службою в органах місцевого самоврядування – невторчання державних органів у здійснення органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами своїх повноважень з управління службою в органах місцевого самоврядування»** (стаття 4 законопроекту Про службу в органах місцевого самоврядування, реєстр. № 8369).

Якщо ми говоримо, про підхід, який було запропоновано Кабінетом Міністрів щодо визначення типових штатів органів місцевого самоврядування, то постанова КМУ від 7 лютого 2007 р. № 174 визначала примірну структуру органів, **яка сьогодні не застосовується до органів місцевого самоврядування** (апарату виконавчих органів міських (крім м. Києва та Севастополя) рад, апарату сільських, селищних рад та їх виконавчих комітетів), та граничну чисельність працівників (межу від і до), в тому числі посадових осіб місцевого самоврядування, регулювання трудовими відносинами яких підпадало під дію Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

² Дана стаття в частині формування структури виконавчих органів із врахуванням типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів, призупинялася двічі – в 2006 та 2007 роках, потім зміну було визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду [№ 10-рп/2008 від 22.05.2008](#)

³ Вносить на розгляд ради пропозиції щодо структури виконавчих органів ради, апарату ради та її виконавчого комітету, їх штатів, встановлених відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України

Окрім того, зазначена Постанова уточнювала штатну чисельність пропорційно чисельності населення в межах визначеної кількості штатних одиниць.

Фактично єдиним критерієм, який було взято за основу при формуванні організаційної структури органу місцевого самоврядування - це **чисельність жителів, які проживають на території відповідної територіальної громади**. Найкраще прослідкувати підхід до формування структури до 2015 року на прикладі сільських рад, які в своєму штаті нараховували до шести осіб. На практиці, окрім сільського голови та секретаря ради, до **фахових спеціалістів**, які реалізовували повноваження органів місцевого самоврядування, відносилися лише спеціалісти-землевпорядники (які вводилися в штат залежно від кількості землевласників, землекористувачів: 0,5 посади спеціаліста-землевпорядника за умови існування 1500 землевласників, на кожних наступних 1500 землевласників додатково 0,5 посади). Можна стверджувати, що на рівні сільських рад, до моменту об'єднання, існувала спроможність до реалізації лише частини повноважень в сфері регулювання земельних відносин, а також спроможності в сфері бухгалтерського обліку.

Табл. 1. Типовий штат апарату сільських, селищних рад та їх виконавчих органів⁴

Назва посади	Кількість штатних одиниць у населених пунктах із чисельністю населення, тис. осіб						
	Понад 15	Від 10 до 15	Від 7,5 до 10	Від 5 до 7,5	Від 3 до 5	Від 2 до 3	До 2
<i>Сільський, селищний голова</i>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Засьступник сільського, селищного голови з питань діяльності виконавчого органу	1-2	1	1				
<i>Секретар ради, керуючий справами (секретар) виконавчого комітету</i>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
<i>Спеціалісти</i>	<u>7-9</u>	<u>4-7</u>	<u>3-4</u>	<u>3-4</u>	<u>2-3</u>	<u>2-3</u>	<u>2</u>
Службовці	1	1	1	1	1		
Водій	1						
Усього	12-15	8-11	7-8	6-7	5-6	4-5	4

Замість висновку.

- формування організаційної структури та штатного розпису будь-якого органу місцевого самоврядування, є **виключними повноваженнями та відповідальністю самого органу місцевого самоврядування** (сільського, селищного, міського голови та відповідної місцевої ради).
- однак, у цьому контексті було б доцільно підкреслити, що **автономія місцевого самоврядування повинна базуватися або спиратися на певні загальноприйняті принципи**, такі як "відповідальність за ефективне використання коштів" або "узгодженість місцевих рішень та стратегії

⁴ Відповідно до постанови КМУ від 7 лютого 2007 р. № 174

розвитку територіальної громади та країни (стратегії регіонального розвитку в цілому". Це означає, що **рішення про рівень працевлаштування (кількості посадових осіб місцевого самоврядування та службовців, які будуть частиною апарату та виконавчих органів)** не може бути абсолютно довільним, він має спиратися на чітко визначені критерії.

- **поняття типової структури обмежує автономність органу місцевого самоврядування** вирішувати питання територіальної громади в спосіб, який найбільше ефективний для даної території або громади, тому типова структура не повинна бути врегульована на законодавчому рівні будь-яким органом державної влади. **Кожен орган місцевого самоврядування буде мати свою власну «унікальну» організаційну структуру, яка віддзеркалює її спосіб діяльності на рівні територіальної громади.**
- **організаційна структура органу місцевого самоврядування повинна віддзеркалювати повноваження**, реалізацію яких прийняв на себе відповідний орган. Або по-іншому, **кожне повноваження органу місцевого самоврядування повинно бути закріплено за певним структурним підрозділом/ посадовою особою** задля забезпечення його ефективної реалізації на рівні відповідної територіальної громади.
- замість створення типових структур, які за своєю сутністю обмежують органи місцевого самоврядування (місцеві ради) щодо прийняття рішення про працевлаштування посадових осіб, доцільно **запровадити принцип існування переліку обов'язкових структурних підрозділів /посадових осіб, які дозволять забезпечити належне функціонування органу.** До обов'язкових, наприклад, можна віднести структурний підрозділ з бюджету, структурний підрозділ з бухгалтерського обліку та звітності тощо.
- окрім того, можна опрацювати **перелік структурних підрозділів (в тому числі окремих посадових осіб місцевого самоврядування), які рекомендуються до створення.** Але при формуванні рекомендаційного переліку структурних підрозділів **виключаються будь-які показники щодо кількості посадових осіб у таких структурних підрозділах.** Кількість працівників (посадових осіб місцевого самоврядування, службовців), як і вибір кількості структурних підрозділів із так званого «рекомендаційного» списку – є **виключною відповідальністю органу місцевого самоврядування.**
- **органи місцевого самоврядування одного рівня (наприклад, сільські або селищні ради) можуть мати різні організаційні структури, які будуть залежати від певних критеріїв (потрібно уточнити – залежати, але не обмежуватися ними,** як, наприклад, наявні фінансові ресурси, оскільки тоді ставиться під сумнів сама концепція самодостатності та фінансової спроможності органу місцевого самоврядування). Такі критерії можуть слугувати основою для вибору найбільш ефективної організаційної структури органу місцевого самоврядування. При цьому ми повинні розуміти, що **найбільш ефективна з точки зору надання послуг жителям на території громади та задоволення їхніх потреб, не завжди буде означати сама раціональна з точки зору фінансових ресурсів, які витрачаються на утримання «апарату та виконавчих органів», які будуть забезпечувати надання відповідних послуг.** Якісні послуги громадянам (відповідно до встановлених стандартів – або урядом, якщо ми

говоримо про делеговані повноваження, або безпосередньо органом місцевого самоврядування – по відношенню до власних повноважень) **не дорівнюють послуги, які надаються в оптимальний спосіб.**

- **організаційна структура та штатний розпис органу місцевого самоврядування – це «живі» організаційно-розпорядчі документи (які можуть змінюватися кожного разу, коли відбувається засідання відповідної місцевої ради), однак їхня зміна не повинна паралізувати роботу органу місцевого самоврядування (оскільки кожна зміна організаційної структури або реорганізація передбачає здійснення певного чіткого переліку дій та кроків з боку, в тому числі осіб, відповідальних за управління людськими ресурсами). Зміни повинні бути оправданими, обґрунтованими та такими, що можна впровадити за мінімально короткий термін.**

II. Процес децентралізації – зміна повноважень та завдань органів місцевого самоврядування (та створення об'єднаних територіальних громад)

Без сумніву, організаційна структура та штатний розпис органу місцевого самоврядування є віддзеркаленням повноважень та завдань, які реалізовує орган, причому перш за все, йдеться **не лише про перелік повноважень** (як власних, так і делегованих), **а про обсяг, який відповідна місцева рада** (та її виконавчі органи) **прийняли для реалізації** на відповідній території.

Перш ніж провести аналіз організаційних структур органів місцевого самоврядування трьох рівнів (міський-селищний-сільський), які є основою для даного дослідження, розглянемо основні повноваження (табл.1), визначені Законом України «Про місцеве самоврядування» та запропонуємо підрозділи (відділ, управління або окрема посадова особа⁵), *які б на нашу думку могли виконувати зазначені повноваження.* Цей «примірний» перелік структурних підрозділів буде використано в подальшому для аналізу діючих організаційних структур в органах місцевого самоврядування.

Потрібно також наголосити, що певні повноваження, як то в сфері бухгалтерського аналізу та звітності, в сфері управління людських ресурсів (кадрів), адміністративно-господарського характеру не бралися до уваги, однак, для реалізації так званих «внутрішніх» функцій органу місцевого самоврядування повинні бути передбачені відповідні посади - посадових осіб місцевого самоврядування та/або службовців та/або працівників (робітників).

---

⁵ В рамках аналізу запропоновано дещо спрощений підхід. Назва структурного підрозділу не відображає чисельність (або ієрархію посад всередині підрозділу), а лише формулює напрям, який повинен бути відображений в організаційній структурі органу місцевого самоврядування.

Табл.2. Перелік повноважень органів місцевого самоврядування та структурних підрозділів, які можуть виконувати зазначені повноваження в розрізі сфер діяльності.

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради відповідно до положень Закону України «Про місцеве самоврядування»		Структурний підрозділ ⁶ , які може виконувати повноваження
Сфера	Завдання, які закріплені в межах певної сфери повноважень	
загальні питання діяльності ⁷ (стаття 26)	1. затвердження регламенту ради; утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій; затвердження статуту територіальної громади; затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки територіальної громади;	Загальний відділ Відділ організаційно та інформаційної роботи Юридичний відділ Секретар сільської, селищної або міської ради Радники (помічники) міського голови (у випадку створення таких посад)
	2. утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск; обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради; затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів;	
	3. затвердження плану роботи ради та заслуховування звіту про його виконання; заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради; заслуховування звітів постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вона призначає або затверджує	
	4. прийняття рішення про недовіру сільському, селищному, міському голові; прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради; прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови;	
	5. заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради; розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах	
	6. скасування актів виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень	
	7. прийняття рішення про проведення місцевого референдуму; прийняття відповідно до законодавства рішень щодо організації проведення референдумів та виборів органів державної влади, місцевого самоврядування та сільського, селищного, міського голови	
	8. прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення; прийняття рішення про дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення	
	9. прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;	

⁶ Назва структурного підрозділу в цьому конкретному випадку визначає ключове повноваження, яке покладено на нього.

⁷ Під загальними питаннями розглядаються ті, які є виключною компетенцією відповідною сільською, селищною та міською радою. Їх реалізація передбачає здійснення певних завдань апарату виконавчого комітету «не разового характеру»

	<p>10. прийняття рішень щодо надання згоди на організацію співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста, у формах, визначених статтею 4 Закону України «Про співробітництво територіальних громад», щодо схвалення проекту договору про співробітництво та інших рішень, пов'язаних із здійсненням відповідно до зазначеного Закону співробітництва територіальних громад; заслуховування звітів, пов'язаних із здійсненням відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста;</p> <p>11. затвердження договорів, укладених сільським, селищним, міським головою від імені ради, з питань, віднесених до її виключної компетенції;</p> <p>12. затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради.</p> <p>13. утворення старостинських округів; затвердження Положення про старосту; прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень старости</p>	
<p>соціально-економічний і культурний розвиток, планування та обліку (стаття 27) власні</p>	<p>1. підготовка програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм; подання до районних, обласних рад необхідних показників та внесення пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, а також до планів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, з питань, пов'язаних із соціально-економічним та культурним розвитком території, задоволенням потреб населення; залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координація цієї роботи на відповідній території; розміщення на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади, на підприємствах, в установах та організаціях</p> <p>2. забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів; забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території, а також визначення потреби у місцевих будівельних матеріалах, палив</p> <p>3. розгляд проектів планів підприємств і організацій, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, внесення до них зауважень і пропозицій, здійснення контролю за їх виконанням</p> <p>4. попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення на відповідній території, пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, внесення у разі потреби до відповідних органів виконавчої влади пропозицій з цих питань;</p> <p>5. попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення на відповідній території, пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, внесення у разі потреби до відповідних органів виконавчої влади пропозицій з цих питань</p> <p>6. утворення цільових фондів соціальної допомоги інвалідам, визначення порядку і умов витрачання коштів цих фондів</p>	<p>Відділ економічного розвитку Відділ культури Відділ соціального захисту (в частині утворення фондів соціальної допомоги)</p>

соціально-економічний і культурний розвиток, планування та обліку (стаття 27) делеговані	<p>7. участь у здійсненні державної регуляторної політики в межах та у спосіб, встановлені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»</p> <p>8. розгляд і узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, здійснення яких може викликати негативні соціальні, демографічні, екологічні та інші наслідки, підготовка до них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів</p> <p>9. статистичний облік громадян, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території;</p> <p>10. організаційне забезпечення надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг.</p>	Відділ економічного розвитку ЦНАП Відділ реєстрації
бюджет, фінанси і ціни (стаття 28) власні	<p>1. складання проекту місцевого бюджету, подання його на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету; щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету; підготовка і подання відповідно до районних, обласних рад необхідних фінансових показників і пропозицій щодо складання проектів районних і обласних бюджетів; здійснення в установленому порядку фінансування видатків з місцевого бюджету;</p> <p>2. встановлення в порядку і межах, визначених законом, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів, послуги з централізованого опалення, послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого постачання гарячої води, послуги з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), які встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), транспортні та інші послуги</p> <p>3. встановлення за узгодженим рішенням відповідних рад порядку використання коштів та іншого майна, що перебувають у спільній власності територіальних громад</p> <p>4. залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища</p> <p>5. об'єднання на договірних засадах коштів відповідного місцевого бюджету та інших місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування комунальних підприємств, установ та організацій, вирішення інших питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад</p> <p>6. укладення з юридичними і фізичними особами договорів на справляння місцевих зборів, обов'язковість укладення яких установлена законодавством</p> <p>7. підготовка та затвердження переліку спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів</p> <p>8. підготовка та затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету</p> <p>9. встановлення місцевих податків і зборів; прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень; прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету; прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку;</p> <p>10. встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних</p>	Фінансовий відділ Відділ комунальної власності (в частині встановлення тарифів на комунальні послуги)

	<i>територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;</i>	
бюджет, фінанси і ціни (стаття 28) делеговані	11. здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням зобов'язань щодо платежів до місцевого бюджету на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності; здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів 12. сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території.	Фінансовий відділ
управління комунальною власністю (стаття 29) власні	1. управління в межах, визначених радою, майном, що належить до комунальної власності відповідних територіальних громад 2. встановлення порядку та здійснення контролю за використанням прибутків підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад; заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад 3. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо порядку та умов відчуження комунального майна, проєктів місцевих програм приватизації та переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; організація виконання цих програм; підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо визначення сфер господарської діяльності та переліку об'єктів, які можуть надаватися у концесію, подання раді письмових звітів про хід та результати відчуження комунального майна 4. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади. 5. прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора 6. прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення; 7. створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проєктів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб);	Відділ комунальної власності
управління комунальною	8. погодження в установленому порядку кандидатур для призначення на посаду керівників підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, які перебувають у державній власності	Відділ комунальної власності

<p>власністю (стаття 29) делеговані</p>		
<p>житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30) власні</p>	<p>1. управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню</p> <p>2. облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; розподіл та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності; вирішення питань щодо використання нежилых приміщень, будинків і споруд, що належать до комунальної власності; сприяння розширенню житлового будівництва, подання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві житла, в отриманні кредитів, у тому числі пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла; подання допомоги власникам квартир (будинків) в їх обслуговуванні та ремонті; сприяння створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків; визначення розміру внесків за встановлення, обслуговування та заміну будинкових вузлів обліку споживачам комунальних послуг відповідної територіальної громади; призначення у випадках та в порядку, встановлених законом, управителя багатоквартирного будинку; встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг – міська рада, селищна рада</p> <p>3. прийняття рішень про організацію громадських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону; прийняття рішень про організацію громадських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону;</p> <p>4. забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснення контролю за якістю питної води</p> <p>5. вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів, знешкодження та захоронення трупів тварин</p> <p>6. організація благоустрою населених пунктів, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення; здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян</p> <p>7. прийняття рішень про розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок таксі на вулицях і дорогах населених пунктів, здійснення контролю за дотриманням визначених правилами паркування транспортних засобів вимог щодо розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування; впровадження в межах відповідного населеного пункту автоматизованої системи контролю оплати вартості послуг з паркування, затвердження технічних вимог та завдання до цієї системи; - міська рада</p> <p>8. організація місцевих ринків, ярмарків, сприяння розвитку всіх форм торгівлі; встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового</p>	<p>Відділ житлово-комунального господарства Відділ з питань земельних та економічних питань (в частині побутових відходів) Відділ соціального захисту (в частині пільг)</p>

	<p>обслуговування, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад; - міська рада – міська рада</p> <p>9. затвердження маршрутів і графіків руху, правил користування міським пасажирським транспортом незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту у випадках, передбачених законодавством; прийняття рішення про впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності та визначення особи, уповноваженої здійснювати справляння плати за транспортні послуги в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду; встановлення порядку функціонування та вимог до автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності, а також видів, форм носіїв, порядку обігу та реєстрації проїзних документів – міська рада</p> <p>10. забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони</p> <p>11. залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку; організація недискримінаційного доступу операторів та провайдерів телекомунікації, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності на договірній основі з підприємствами, на балансі яких перебуває ця інфраструктура – міська рада</p> <p>12. надання дозволу в порядку, встановленому законодавством, на розміщення реклами – міська рада, селищна рада?</p> <p>13. сприяння діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України – міська рада</p> <p>14. затвердження схем санітарного очищення населених пунктів та впровадження систем роздільного збирання побутових відходів; затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів – міська рада, селищна рада</p> <p>15. визначення одиниці виміру обсягу наданих послуг з поводження з побутовими відходами</p>	
<p>житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30) делеговані</p>	<p>16. здійснення заходів щодо розширення та вдосконалення мережі підприємств житлово-комунального господарства, торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, розвитку транспорту і зв'язку</p> <p>17. здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, за технічним станом, використанням та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності, за належними, безпечними і здоровими умовами праці на цих підприємствах і об'єктах; прийняття рішень про скасування даного ними дозволу на експлуатацію об'єктів у разі порушення нормативно-правових актів з охорони праці, екологічних, санітарних правил, інших вимог законодавства; встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності</p> <p>18. здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів</p> <p>19. облік відповідно до закону житлового фонду, здійснення контролю за його використанням; надання відповідно до</p>	<p>Відділ житлово-комунального господарства</p>

	<p>закону громадянам, які потребують соціального захисту, безоплатного житла або за доступну для них плату; здійснення контролю за станом квартирної обліку та додержанням житлового законодавства на підприємствах, в установах та організаціях, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності; видача ордерів на заселення жилої площі в будинках державних та комунальних організацій; здійснення заходів щодо ведення в установленому порядку єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов;</p> <p>20. облік нежилых приміщень на відповідній території незалежно від форм власності, внесення пропозицій їх власникам щодо використання таких приміщень для задоволення потреб територіальної громади; облік відповідно до закону об'єктів нерухомого майна незалежно від форм власності</p> <p>21. вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України службових жилих приміщень, житлової площі та інших об'єктів, житлово-комунальних послуг; здійснення контролю за їх використанням та наданням послуг</p> <p>22. здійснення контролю за дотриманням підприємствами комунальної власності вимог законодавства щодо забезпечення на договірній основі безперешкодного доступу операторів та провайдерів телекомунікації, уповноважених ними осіб до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв'язку, будинкової розподільної мережі, що перебуває у них на балансі, а також за правильністю обрахунку плати за доступ. Виконавчим органам сільських, селищних, міських рад забороняється делегування цих повноважень з контролю суб'єктам господарювання.</p>	
<p>будівництво (стаття 31) власні</p>	<p>1. організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах); виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності; - міська рада</p> <p>2. розгляд і внесення до відповідних органів виконавчої влади пропозицій до планів і програм будівництва та реконструкції об'єктів на відповідній території; - міська рада, селищна рада</p> <p>3. залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування; - міська рада</p> <p>4. визначення у встановленому законодавством порядку відповідно до рішень ради території, вибір, вилучення (випуск) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією; підготовка і подання на затвердження ради відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації; встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність; координація на відповідній території діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови населених пунктів; надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок; проведення громадського обговорення містобудівної документації; - міська</p>	<p>Відділ містобудування, архітектури</p>

	рада, селищна рада	
	5. організація роботи, пов'язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків, що споруджувалися із залученням коштів фізичних осіб, у разі неспроможності забудовників продовжувати таке будівництво;	
	6. організація розвитку інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту комунальної власності для розміщення технічних засобів телекомунікації з метою задоволення потреб населення у телекомунікаційних послугах;	
будівництво (стаття 31) делеговані	7. надання (отримання, реєстрація) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у випадках та відповідно до вимог, встановлених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»;	Відділ містобудування та архітектури Відділ культури (в частині охорони пам'яток історії та культури)
	8. організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;	
	9. здійснення в установленому порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоди навколишньому природному середовищу; здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів; вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування	
	10. організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників;	
	11. здійснення державного контролю за дотриманням договірних зобов'язань забудовниками, діяльність яких пов'язана із залученням коштів фізичних осіб у будівництво багатоквартирних житлових будинків.	
освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32) власні	1. управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням; організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;	Відділ освіти, молоді та спорту Відділ охорони здоров'я Відділ культури
	2. забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійно-технічної освіти у державних і комунальних загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах, вищої освіти у комунальних вищих навчальних закладах, створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій	
	3. забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і	

	<p>додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів;</p> <p>4. вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності;</p> <p>5. створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел; сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, роботи з молоддю; створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку</p> <p>6. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо реорганізації або ліквідації навчальних закладів комунальної форми власності;</p>	
<p>освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32) делеговані</p>	<p>7. забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою, а в межах території, на якій поширена регіональна мова, - цією регіональною мовою або мовою меншини; забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів; внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.</p> <p>8. забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;</p> <p>9. організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку;</p> <p>10. надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні;</p> <p>11. забезпечення школярів із числа дітей-сиріт, дітей-інвалідів/інвалідів I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти</p> <p>12. вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у школах-інтернатах, дитячих будинках, у тому числі сімейного типу, професійно-технічних навчальних закладах та утримання за рахунок держави осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатися в масових навчальних закладах, у спеціальних навчальних закладах, про надання громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах, а також щодо оплати харчування дітей у школах (групах з подовженим днем)</p> <p>13. організація роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх;</p>	<p>Відділ освіти, молоді та спорту Відділ охорони здоров'я Відділ культури Відділ соціального захисту (в частині надання допомоги у працевлаштування) Служба у справах дітей (а частині запобігання бездоглядності)</p>

	14. вирішення питань про надання неповнолітнім, учням, студентам, пенсіонерам та інвалідам права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах	
	15. забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання;	
земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33) власні	1. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів; справляння плати за землю	Відділ із земельних та екологічних питань
	2. підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;	
	3. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу;	
	4. надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;	
земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33) делеговані	5. здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів; вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;	Відділ із земельних та екологічних питань
	6. погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;	
	7. вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;	
	8. визначення території для розміщення відходів відповідно до законодавства; здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами; здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи	

	<p>9. підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; організація і здійснення землеустрою, погодження проєктів землеустрою; здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою; надання відомостей з Державного земельного кадастру</p> <p>10. створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;</p>	
<p>соціальний захист населення (стаття 34) власні</p>	<p>1. встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення</p> <p>2. вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги інвалідам, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, інвалідам з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;</p> <p>3. організація для малозабезпечених громадян похилого віку, інвалідів будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продажу товарів у спеціальних магазинах і відділах за соціально доступними цінами, а також безоплатного харчування;</p> <p>4. вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; подання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством;</p>	<p>Відділ соціального захисту</p>
<p>соціальний захист населення (стаття 34) делеговані</p>	<p>5. підготовка і подання на затвердження ради цільових місцевих програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; участь у розробленні цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, зайнятості населення, що затверджуються відповідно районними, обласними радами;</p> <p>6. забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов інвалідів, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки інвалідів і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишилися без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян; вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, забезпечення утримання та виховання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;</p> <p>7. вирішення відповідно до законодавства питань про надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства;</p>	<p>Відділ соціального захисту</p>

	8. вирішення у встановленому законодавством порядку питань опіки і піклування;	
	9. подання відповідно до законодавства одноразової допомоги громадянам, які постраждали від стихійного лиха;	
	10. вирішення відповідно до законодавства питань про надання компенсацій і пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в інших випадках, передбачених законодавством;	
	11. організація проведення громадських та тимчасових робіт для осіб, зареєстрованих як безробітні, а також учнівської та студентської молоді у вільний від занять час на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до комунальної власності, а також за договорами – на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до інших форм власності;	
	12. здійснення контролю за охороною праці, забезпеченням соціального захисту працівників підприємств, установ та організацій усіх форм власності, у тому числі зайнятих на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам про охорону праці, за наданням працівникам відповідно до законодавства пільг та компенсацій за роботу в шкідливих умовах;	
	13. участь у соціальному діалозі, веденні колективних переговорів, укладенні територіальних угод, здійсненні контролю за їх виконанням, вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів) щодо підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території; повідомна реєстрація в встановленому порядку колективних договорів і територіальних угод відповідного рівня;	
	14. встановлення відповідно до законодавства розмірів і порядку виплати щомісячної допомоги особам, які здійснюють догляд за самотніми громадянами, які за висновком медичних закладів потребують постійного стороннього догляду;	
	15. здійснення контролю за поданням відповідно до закону підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності відомостей про наявність вільних робочих місць (посад); організація інформування населення про потребу підприємств, установ та організацій усіх форм власності у працівниках;	
	16. прийняття рішень про створення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних робочих місць для осіб з обмеженою працездатністю, організація їх професійної підготовки, а також погодження ліквідації таких робочих місць;	
	17. здійснення згідно із законодавством заходів соціального патронажу щодо осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також осіб, до яких застосовано пробацію;	
	18. організація надання соціальних послуг бездомним особам; здійснення відповідно до закону заходів, спрямованих на запобігання бездомності осіб;	
	19. визначення видів безоплатних суспільно корисних робіт для осіб, яким призначено покарання у виді громадських робіт.	
зовнішньоекономічна діяльність (стаття 36) власні	1. укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг;	Відділ економічного розвитку
	2. сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності; сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій	

	для створення робочих місць; <i>3. вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;</i>	
зовнішньоекономічна діяльність (стаття 36) делеговані	4. організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі;	Відділ економічного розвитку
	5. створення умов для належного функціонування органів доходів і зборів, сприяння їх діяльності;	
	6. забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України.	
оборона (стаття 36) власні	1. сприяння організації призову громадян на військову службу за призовом осіб офіцерського складу, строкову військову та альтернативну (невійськову) службу, а також їх мобілізації, підготовці молоді до служби в Збройних Силах України, організації навчальних (перевірочних) та спеціальних військових зборів; забезпечення доведення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення наказу військового комісара про оголошення мобілізації; організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та цивільним захистом, на відповідній території; здійснення заходів щодо військово-патріотичного виховання населення.	Спеціаліст з мобілізаційної роботи
	2. бронювання робочих місць для військовозобов'язаних на підприємствах, в установах та організаціях відповідно до законодавства;	
	3. вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням військовим частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України службових приміщень і жилої площі, інших об'єктів, комунально-побутових послуг; здійснення контролю за їх використанням, наданням послуг; сприяння організації виробництва і поставкам у війська підприємствами та організаціями, що належать до комунальної власності, замовленої продукції, послуг, енергоресурсів;	
	4. здійснення заходів щодо створення належних умов для функціонування пунктів пропуску через Державний кордон України; сприяння Державній прикордонній службі України у підтриманні відповідного режиму на державному кордоні;	
питання адміністративно-територіального устрою (стаття 37)	1. підготовка і внесення на розгляд ради питань щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території відповідного населеного пункту	Юридичний відділ Секретар ради
	2. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо питань адміністративно-територіального устрою в порядку і межах повноважень, визначених законом	
реєстрація місця проживання фізичних осіб (стаття 37-1)	1. формування та ведення реєстру територіальної громади відповідно до закону	Відділ реєстрації
забезпечення законності, правопорядку,	1. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, що утримується за рахунок коштів місцевого самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних	Відділ взаємодії з правоохоронними органами

охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (стаття 38) власні	житлово-побутових умов	ЦНАП, Юридичний відділ Архівний відділ
	2. сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України	
	3. внесення подань до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують законні вимоги та рішення рад і їх виконавчих органів, прийняті в межах їх повноважень	
	4. звернення до суду про визнання незаконними актів органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальної громади, а також повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування;	
	5. підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, що утримується за рахунок коштів місцевого бюджету, вирішення питань про чисельність працівників такої служби, витрати на їх утримання, зокрема щодо матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов; створення в установленому порядку комунальних аварійно-рятувальних служб; створення резервного фонду для ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; розроблення та здійснення заходів щодо матеріально-технічного забезпечення діяльності комунальних аварійно-рятувальних служб; організація в установленому порядку навчання особового складу комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій; - міська рада	
	6. централізоване тимчасове зберігання архівних документів, нагромаджених у процесі документування службових, трудових або інших правовідносин юридичних і фізичних осіб на відповідній території, та інших архівних документів, що не належать до Національного архівного фонду; - міська рада	
забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (стаття 38) делеговані	7. забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності;	Юридичний відділ; ЦНАП, старости (в частині здійснення нотаріальних дій, надання адміністративних послуг, приймання заяв та звернень громадян, що проживають на території старостату) Служба у справах дітей
	8. вжиття у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державного і громадського порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей;	
	9. вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку;	
	10. погодження проекту плану проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; взаємодія з органами військового управління під час планування та проведення таких заходів з метою запобігання і недопущення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків відповідно до закону;	
	11. розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення адміністративних комісій та комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності	
	12. вчинення нотаріальних дій з питань, віднесених законом до їх відання, реєстрація актів цивільного стану (за	

	<p>винятком виконавчих органів міських (крім міст обласного значення) рад); державна реєстрація у встановленому порядку юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців; державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень; здійснення заходів щодо ведення Державного реєстру виборців відповідно до закону.</p> <p>13. утворення служб у справах дітей та спостережної, спрямування їх діяльності</p> <p>14. зберігання документів Національного архівного фонду, що мають місцеве значення, і управління архівною справою та діловодством на відповідній території;</p> <p>15. вирішення спільно з відповідними органами Національної поліції питань щодо створення належних умов для служби та відпочинку поліцейських</p>	Архівний відділ
<p>надання безоплатної первинної правової допомоги (стаття 38-1) власні</p>	<p>1. утворення в установленому порядку установ з надання безоплатної первинної правової допомоги з урахуванням потреб територіальної громади; підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо утворення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, вирішення питань про чисельність працівників таких установ, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, надання для їх функціонування необхідних приміщень; забезпечення координації діяльності установ з надання безоплатної первинної правової допомоги на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; здійснення фінансування установ з надання безоплатної первинної правової допомоги та контролю за використанням коштів такими установами за призначенням; <i>призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому законом порядку фізичних чи юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги;</i></p> <p>2. розгляд письмових звернень про надання безоплатної первинної правової допомоги та надання такої допомоги з питань, що належать до їх компетенції, відповідно до закону; забезпечення особистого прийому осіб для надання безоплатної первинної правової допомоги; координація діяльності з місцевими органами виконавчої влади та територіальними органами центральних органів виконавчої влади щодо надання безоплатної первинної правової допомоги; організація семінарів, конференцій з питань безоплатної первинної правової допомоги</p> <p>3. залучення на підставі договорів адвокатів, фізичних та юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги;</p> <p>4. надання роз'яснень положень законодавства та консультацій щодо порядку звернення про надання безоплатної вторинної правової допомоги; надання документів та інших матеріалів або їх копій, необхідних у зв'язку з наданням безоплатної вторинної правової допомоги</p>	Юридичний відділ БПД
<p>відзначення державними нагородами України (стаття 39)</p>	<p>1. розгляд клопотань підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і вносять у встановленому порядку до відповідних органів виконавчої влади подання про нагородження державними нагородами України</p>	Відділ з питань персоналу

Для аналізу організаційних структур та штатних розписів об'єднаних територіальних громад було запропоновано наступний підхід – з числа діючих ОТГ обрано сільські, селищні та міські ради, створені в різний період – в 2015-2016 роках, та в 2017 році відповідно.

Це дозволило не лише проаналізувати дієвість організаційних структур при виконанні покладених на них повноважень, **але й еволюцію організаційних структур** – їхню зміну протягом останніх двох років, а також виокремити критерії, які лежали в основі проведення організаційних змін. Без сумніву, **органи місцевого самоврядування, які об'єднуються на пізніших етапах, мають у своєму розпорядженні досвід попередніх об'єднань**. Однак, потрібно зазначити, що формування організаційних структур не повинно бути автоматичним процесом – причому автоматичним із врахування самої концепції об'єднання/ приєднання, так і перенесення («копіювання») організаційних структур/ штатних розписів на свою територію (без належного аналізу і врахування певних встановлених критеріїв) від об'єднаних територіальних громад, які вже функціонують.

Аналіз організаційних структур та штатних розписів було здійснено для трьох рівнів - місто – селище – село, які є співмірними для аналізу (з точки зору організаційно-правового статусу). Звичайно можна говорити, що такий поділ спрощений, навіть суб'єктивний, оскільки не враховано такого чинника як місто обласного значення – місто районного значення тощо.

Незалежно від організаційно-правового статусу, органи місцевого самоврядування кожного з обраних рівнів відмінні за такими характеристиками як:

- чисельність населення, та структура населення (вікова: віти від 0 до 6 років, від 7 до 18 років; працездатне населення, населення пенсійного віку; чоловіки-жінки тощо);
- кількість населених пунктів, які охоплені однієї територіальною громадою,
- кількість органів місцевого самоврядування, які приєдналися/ об'єдналися в територіальну громаду;
- кількість посадових осіб (працівників), які працювали в органах місцевого самоврядування до об'єднання і структура «фахових» працівників, які були представлені в органі місцевого самоврядування до об'єднання;
- територія, яка охоплюється територіальною громадою;
- віддаленість населених пунктів від адміністративного центру головної садиби) територіальної громади.

Зазначені вище характеристики мають безпосереднє значення для формування організаційної структури, що буде підтверджено отриманими даними дослідження.

Табл. 3. Порівняльний аналіз організаційної структури міських рад (об'єднаних територіальних громад). **Структурні підрозділи міських рад vs повноваження** (в тому числі, із врахуванням чисельності працівників)

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	Г* міська рада	Д* міська рада	М* міська рада	О* міська рада	Ш* міська рада	Н* міська рада	«Потенційний» структурний підрозділ
Керівництво	Міський голова, секретар ради, заступник голови з питань діяльності виконавчих органів (2 од), керуючий справами, старости (2 од)	Міський голова, заступник голови з питань діяльності виконавчих органів (2 од), секретар ради, керуючий справами, старости (27 од)	Міський голова, перший заступник , заступник з питань діяльності виконавчих органів, заступник з питань бюджету та фінансів, секретар ради, керуючий справами, староста (1 од)	Міський голова, перший заступник міського голови з питань економічного розвитку , інвестицій та земельних відносин, заступник міського голови з питань житлово-комунального господарства, архітектури, будівництва та комунальної власності, заступник міського голови з гуманітарних питань та соціальної політики, керуючий справами, старости (20 од)	Міський голова, секретар, керуючий справами, перший заступник , заступники (2 од), старости (18 од)	Міський голова, заступник з питань діяльності виконавчих органів ради, заступник з питань житлово-комунального господарства та інфраструктури, заступник з питань регіонального розвитку та інвестицій, секретар ради, керуючий справами, старости (2 од)	
	5/ 7 од	5/ 32 од	7/ 8 од	6/ 26 од ⁸	6/ 24 од	6/ 8 од	

⁸ в кожному старостинському окрузі існує посада діловода

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	Г* міська рада	Д* міська рада	М* міська рада	О* міська рада	Ш* міська рада	Н* міська рада	«Потенційний» структурний підрозділ
загальні питання діяльності⁹ (стаття 26)	Головний спеціаліст з організаційної роботи ради Загальний відділ, персоналу виконкому (6 од); Юридичний сектор виконкому (2 од)	Загальний відділ виконкому (3 од) Юридичний відділ виконкому (3 од) Відділ організаційної та кадрової роботи виконкому (2 од) Відділ інформаційно-технічного забезпечення виконкому (2 од) Відділ з питань сприяння діяльності депутатів міської ради (2 од)	Загальний відділ виконкому (6 од) Юридичний відділ виконкому (4 од) Відділ кадрів виконкому (3 од)	Відділ юридичного забезпечення та контролю виконкому (4 од) Сектор кадрової роботи виконкому (2 од) Загальний відділ виконкому (24 од)	Відділ організаційно-кадрової роботи та інформації виконкому (3 од)	Загальний відділ виконкому (8 од) Юридичний сектор виконкому (2 од), сектор інформації та зв'язків з громадськістю виконкому (2 од) Відділ організаційної роботи та інформації виконкому (3 од) Юридичний відділ виконкому (3 од)	Загальний відділ; Відділ організаційної та інформаційної роботи; Юридичний відділ; Секретар ради; Радники (помічники) голови
соціально-економічний і культурний розвиток, планування та обліку (стаття 27)	Відділ соціально-економічного розвитку та регуляторної політики виконкому (3 од); Відділ надання муніципальних послуг виконкому ((ЦНАП), 5 од) <i>Відділ інфраструктури, муніципальних ініціатив, інвестицій та енергоменеджменту виконкому (в частині інвестиційних проектів)</i>	Відділ економіки, інвестицій та комунального майна виконкому (3 од)	Відділ соціально-економічного розвитку та бюджету виконкому (10 од) Відділ міжнародних відносин та проектно-інвестиційної діяльності виконкому (3 од) Сектор державних закупівель виконкому (3 од)	Управління економічного розвитку транспорту, туризму, інвестицій та комунальної власності виконкому (6 од)	Відділ економічного розвитку, торгівлі та інвестиції виконкому (3 од)	Відділ регіонального розвитку, економіки та торгівлі виконкому (3 од), Сектор з організації та здійснення закупівель виконкому (2 од)	Відділ економічного розвитку; Відділ культури; Відділ соціального захисту; ЦНАП; Відділ реєстрації

⁹ Під загальними питаннями розглядаються ті, які є виключною компетенцією відповідною сільською, селищною та міською радою. Їх реалізація передбачає здійснення певних завдань апарату виконавчого комітету «не разового характеру»

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	Г* міська рада	Д* міська рада	М* міська рада	О* міська рада	Ш* міська рада	Н* міська рада	«Потенційний» структурний підрозділ
бюджет, фінанси і ціни (стаття 28)	Відділ бухгалтерського обліку та звітності виконкому (14 од) Фінансовий відділ (5 од)	Відділ бухгалтерського обліку та фінансів виконкому (6 од) Фінансове управління (6 од)	<i>Відділ соціально-економічного розвитку та бюджету (в частині бюджетування)</i> Відділ бухгалтерського обліку та фінансової звітності виконкому (7 од)	Фінансовий відділ виконкому (4 од) Відділ бухгалтерського обліку та звітності виконкому (5 од)	Відділ звітності та контролю виконкому (4 од) Фінансове управління	Фінансове управління виконкому (7 од) Відділ бюджетного забезпечення та бухгалтерського обліку виконкому (5 од)	Фінансовий відділ; Відділ комунальної власності; Відділ економічного розвитку
управління комунальною власністю (стаття 29)	Відділ інфраструктури, муніципальних ініціатив, інвестицій та енергоменеджменту виконкому (4 од) (в частині управління об'єктами комунального майна)	<i>Відділ економіки, інвестицій та комунального управління об'єктами комунального майна</i>	<i>Відділ житлово-комунального господарства та комунального майна (в частині управління об'єктами комунального майна)</i>				Відділ комунальної власності; Відділ соціального захисту
житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30)	Відділ містобудування, архітектури та ЖКГ виконкому (3 од)	Відділ житлово-комунального господарства та благоустрою виконкому (8 од)	Відділ житлово-комунального господарства та комунального майна виконкому (5 од)	Відділ житлово-комунального господарства та цивільного захисту населення виконкому (3 од) <i>Управління економічного розвитку транспорту, туризму та інвестицій (в частині транспорту)</i>	Відділ житлово-комунального господарства, транспорту, благоустрою, охорони навколишнього природного середовища та інфраструктури виконкому (4 од)	Відділ з житлово-комунального господарства та цивільного захисту виконкому (3 од)	Відділ житлово-комунального господарства; Відділ з питань земельних та економічних питань

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	Г* міська рада	Д* міська рада	М* міська рада	О* міська рада	Ш* міська рада	Н* міська рада	«Потенційний» структурний підрозділ
будівництво (стаття 31)	Відділ містобудування, архітектури та ЖКГ виконкому (3 од)	Відсутній	Відділ містобудування, архітектури, земельних відносин, капітального будівництва та державного архітектурно-будівельного контролю виконкому (8 од) Відділ благоустрою виконкому (90,5 од)	Відділ містобудування, архітектури та будівництва виконкому (3 од)	Відділ містобудування, архітектури та капітального будівництва виконкому (3 од)	Сектор містобудування та архітектури виконкому (2 од)	Відділ містобудування та архітектури; Відділ культури
освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32)	Сектор з питань охорони здоров'я (2 од) Відділ культури і туризму (2 од) Відділ освіти (3 д) та Методичний кабінет при відділі освіти (5 од) Логопедичний пункт та психолого-медико-педагогічної консультації відділу освіти (2 од) Центр соціальних служб сім'ї, дітей та молоді (2 од)	Відділ у справах сім'ї, молоді та спорту виконкому (1 од) Управління освіти, молоді та спорту (4 од)	Служба у справах дітей та сім'ї (7 од) Відділ освіти, культури та спорту (5 од)	Відділ освіти, молоді та спорту (5 од) Відділ культури (3 од) Сектор охорони здоров'я (2 од) Головний спеціаліст з питань захисту дітей виконкому (1 од)	Відділ освіти, молоді та спорту (21 од, в тому числі централізована бухгалтерія – 8 од, методичний кабінет 5 од, група централізованого забезпечення шкіл – 4 од)	Служба (відділ) у справах дітей виконкому (3 од) Сектор у справах сім'ї та молоді виконкому (2 од) Сектор у справах фізичної культури та спорту виконкому (2 од) Відділ освіти виконкому (2 од) Відділ культури і туризму виконкому (2 од) Відділ сім'ї, молоді та спорту виконкому (3 од) Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (3 од)	Відділ освіти, молоді та спорту; Відділ охорони здоров'я; Відділ культури; Відділ соціального захисту; Служба у справах дітей

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>Г* міська рада</i>	<i>Д* міська рада</i>	<i>М* міська рада</i>	<i>О* міська рада</i>	<i>Ш* міська рада</i>	<i>Н* міська рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33)	Відділ земельних відносин та охорони навколишнього середовища виконкому (3 од)	Земельно-архітектурний відділ виконкому (4 од)	<i>Відділ містобудування, архітектури, земельних відносин, капітального будівництва та державного архітектурно-будівельного контролю (в частині земельних відносин) Відділ благоустрою (в частині довкілля)</i>	Управління земельних відносин виконкому (8 од) Відділ регулювання земельних відносин виконкому (4 од)	Відділ земельних відносин виконкому (3 од) <i>Відділ житлово-комунального господарства, транспорту, благоустрою, охорони навколишнього природного середовища та інфраструктури (в частині довкілля)</i>	Відділ земельних відносин виконкому (3 од)	Відділ із земельних та екологічних питань
соціальний захист населення (стаття 34)	Відділ соціального захисту виконкому (2 од)	Відділ з питань праці та соціального захисту населення (2 од)	Відділ соціального захисту населення (6 од)	Інспектор з праці виконкому (1 од)	Відділ праці та соціального захисту виконкому (4 од)	Відділ праці виконкому (1 од)	Відділ соціального захисту
зовнішньоекономічна діяльність (стаття 35)			<i>Відділ міжнародних відносин та проектно-інвестиційної діяльності</i>				Відділ економічного аналізу
оборона (стаття 36)	Відділ з питань цивільного захисту, мобілізаційної роботи, інформаційного забезпечення виконкому (3 од)	Відділ військового обліку (4 од) Відділ цивільного захисту, охорони праці та безпеки життєдіяльності (5 од)		Відділ житлово-комунального господарства та цивільного захисту населення виконкому (в частині цивільного захисту)	Відділ правового забезпечення, зв'язків з правоохоронними органами, оборонної та мобілізаційної роботи виконкому (6 од)	<i>Відділ з житлово-комунального господарства та цивільного захисту (в частині цивільного захисту)</i>	Спеціаліст з мобілізаційної роботи
питання адміністративно-територіального устрою (стаття 37)							Юридичний відділ; Секретар ради

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>Г* міська рада</i>	<i>Д* міська рада</i>	<i>М* міська рада</i>	<i>О* міська рада</i>	<i>Ш* міська рада</i>	<i>Н* міська рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
реєстрація місця проживання фізичних осіб (стаття 37-1)	Відділ ведення Реєстру територіальної громади та реєстрації місця проживання виконкому (3 од)	Відділ реєстрації місця проживання виконкому (2 од)	Відділ державної реєстрації виконкому (7 од)	<i>Відділ реєстрації (в частині реєстрації проживання)</i>			Відділ реєстрації
забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (стаття 38)	Відділ надання муніципальних послуг (5 од) <i>Загальний відділ, персоналу (в частині звернень громадян, та архівної справи)</i>	Центр надання адміністративних послуг виконкому (3 од) Відділ державної реєстрації речових прав на нерухоме майно виконкому (3 од) Реєстратор юридичних та фізичних осіб підприємців виконкому (1 од)	<i>Відділ кадрів (в частині архівної справи)</i> Відділ надання адміністративних послуг виконкому (3 од) <i>Відділ державної реєстрації</i>	Центр надання адміністративних послуг виконкому (5 од) Відділ реєстрації виконкому (4 од)	Центр надання адміністративних послуг виконкому (10 од) Відділ державної реєстрації виконкому (4 од)	Відділ з питань державної реєстрації виконкому (4 од) Трудовий архів (1,5 од)	Юридичний відділ; ЦНАП, старости, Служба у справах дітей Архівний відділ
надання безоплатної первинної правової допомоги (стаття 38-1)	Юридичний сектор виконкому						Юридичний відділ (БПД у випадку створення)
відзначення державними нагородами України (стаття 39)	Загальний відділ, персонал виконкому	<i>Відділ організаційної та кадрової роботи</i>	<i>Відділ кадрів</i>	<i>Сектор кадрової роботи</i>	<i>Відділ організаційно-кадрової роботи та інформації</i>		Відділ з питань персоналу
<i>Штатна чисельність на момент дослідження</i>	71	83 (виконкому), окрім самостійних підрозділів на правах юридичної особи	94 та 90,5, всі структурні підрозділи в виконкомі	139	77 (в виконкомі), 108 всього	73	
<i>Керівництво/ виконавчі органи</i>	1 до 14	1 до 17	1 до 13	1 до 23	1 до 18	1 до 12	
	51%	-	41%	5,2%	9%	7%	
Населені пункти, які входять в ОТГ	29	51	7	60	36	4	
Кількість рад, що об'єдналися	3	27	2	21	19	3	

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>Г* міська рада</i>	<i>Д* міська рада</i>	<i>М* міська рада</i>	<i>О* міська рада</i>	<i>Ш* міська рада</i>	<i>Н* міська рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
<i>Органи місцевого самоврядування до об'єднання</i>	<i>3 ОМС 18 од – міська рада, 6 та 5 од – сільські ради</i>	<i>27 ОМС, 1 міська рада і 26 сільських рад</i>	<i>2 ОМС, міська (40 од та 49 в відділі благоустрою) та селищна рада (8 ос)</i>	<i>94 од</i>	<i>Дані відсутні</i>	<i>3 ОМС, міська (28 од), сільські – 6 та 4,5 од.</i>	
<i>Збільшення чисельності після об'єднання, у разях (%)</i>	<i>2,5 рази</i>	<i>-</i>	<i>2,35 рази</i>	<i>1,5 рази</i>	<i>-</i>	<i>1,9 рази</i>	
<i>Населення</i>	<i>12.610</i>	<i>37.689</i>	<i>25.734</i>	<i>33.982</i>	<i>21.596</i>	<i>21.891</i>	
<i>Кількість громадян на 1 посадову особу</i>	<i>177</i>	<i>454</i>	<i>140</i>	<i>244</i>	<i>200</i>	<i>300</i>	
<i>Депутати</i>	<i>26</i>	<i>34</i>	<i>40</i>	<i>34</i>	<i>26</i>	<i>30</i>	
<i>Коментар</i>					<i>Структура створена на перспективу діяльності та розвитку громади, штатні одиниці заповнюються в момент передачі додаткових повноважень</i>		

Замість висновку:

Загальні:

- В організаційній структурі окремо виділяють керівництво або апарат (як елемент організаційної структури або штатного розпису). До апарату/ керівництва відносяться такі посади як міський голова, секретар ради, керуючий справами виконавчого комітету, заступник (-и) міського голови з діяльності виконавчих органів. Потрібно зазначити, що більшість міських раз вводять в структуру заступників з діяльності виконавчих органів, однак існують випадки появи в структурі таких посад як заступник голови з питань житлово-комунального господарства та інфраструктури, заступник з питань регіонального розвитку та інвестицій, заступник з питань бюджету та фінансів тощо. **За своєю сутністю всі посади заступників як такі - є заступниками з питань діяльності виконавчих органів. Напрями або сфери повноважень заступників, які як правило, визначають пріоритетні напрями місцевої ради (виконавчих органів) найкраще відобразити в організаційному документі, який визначатиме розподіл повноважень між головою, заступниками голови та секретарем ради.**

- Існуючі організаційні структури ОТГ **формувалася на основі організаційних структур (та штатних розписів) органів місцевого самоврядування, які об'єднувалися в рамках процесу децентралізації**. ОТГ, які почали процес об'єднання в 2015 році, були в більш складному становищі, по відношенню до тих, які об'єднувалися на пізніших етапах. Перші ОТГ, створюючи свої організаційні структури, приймали рішення виходячи із власного розуміння раціонального розподілу нових повноважень між існуючими та новоствореними структурними підрозділами або посадовими особами місцевого самоврядування *(які де-факто та де-юре виступали одноначальними підрозділами – вводилася посада з питань освіти, на яку покладалася весь спектр питань, притаманних відділу)*.
- В середньому керівництво міської ОТГ складає шість осіб (без врахування посад старост), на одного керівника приходиться від **12 до 23 посадових осіб** місцевого самоврядування в відповідному органі. Але найкраще співмірність структури виконавчих органів об'єднаних територіальних громад порівнювати з точки зору кількості жителів. Організаційні структури міських рад та їхні штатні розписи не відображають чисельність (структуру) та віддаленість населення від адміністративного центру об'єднаної територіальної громади .
- Викликає занепокоєння **введення посади першого заступника** або першого заступника міського голови в певних міських об'єднаних територіальних громадах, якому в межах штатного розпису чітко визначено повноваження, наприклад, - перший заступник міського голови з питань економічного розвитку. Така посада не передбачена ані Законом України «Про місцеве самоврядування» (ст.51 про склад виконавчого комітету), ані Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (ст.14 про класифікацію посад в органах місцевого самоврядування), окрім міст обласного значення.
- Штатна чисельність органу місцевого самоврядування (міської ради) після об'єднання **як правило збільшувалася не менше ніж в два рази**, і значно перевищує кількість працівників усіх органів, які існували до моменту об'єднання. Зазвичай чисельність апарату та виконавчих органів міської ради до об'єднання складала 20-25 штатних одиниць, тому якщо порівнювати збільшення працівників лише на рівні міської ради (до та після об'єднання), то воно складає 300-400 відсотків. При цьому **управлінські видатки у загальній структурі видатків відповідного місцевого бюджету також неоднорідний, у випадку міських складає від 7 до 52%**.
- Зміни до організаційної структури та штатного розпису вносилися доволі часто, щонайменше кілька разів на рік. Вони **не носили системного характеру** – не можна прослідкувати чіткий зв'язок, особливо в частині збільшення кількості штатних одиниць до вже створених структурних підрозділів. Рішення про зміну організаційної структури **не містили жодного обґрунтування чому вносяться зміни до структури** - причини створення додаткового структурного підрозділу або збільшення чисельності існуючого структурного підрозділу? Однак, **позитивним елементом інституційних змін**, що здійснювалися, є **внесення одночасних змін до положень про відповідні структурні підрозділи** (що відображали зміни в організаційній структурі та штатному розписі) рішеннями відповідних місцевих рад одночасно зі зміною структури.
- Об'єднані територіальні громади, які створені з центром на базі міської ради, як правило мали в своїй організаційній структурі більшість структурних підрозділів (або окремих посадових осіб), необхідних для виконання повноважень в сфері місцевого самоврядування (власних). Потрібно зазначити, що в структурі апарату виконавчих органів міської ради до об'єднання існували такі структурні підрозділи як – відділ із земельних питань та відділ архітектури.

- **Певні повноваження**, як то повноваження в сфері благоустрою, будівництва здійснюють комунальними підприємствами та установами, тому структурні підрозділи, які створюються у відповідних об'єднаних територіальних громадах не чисельні за кількістю посадових осіб місцевого самоврядування.
- Лише одна міська об'єднана територіальна громада, з числа досліджуваних, при підготовці своєї організаційної структури/ штатного розпису **брала до уваги можливий подальший розвиток територіальної громади – створювали ці документи на випередження як документи стратегічного характеру** (тому в штатному розписі існує достатньо багато вакантних посад, і заповнюється по мірі виникнення нових повноважень або їх розширення).
- Також, хотілося б звернути увагу на ще одне питання, яке опосередковано має відношення до питань реорганізації (внесення змін до організаційної структури або штатного розпису). Зміни до організаційної структури **призводить до змін у трудових відносинах з посадовими особами, в тому числі з діючими**. При застосуванні процедури переведення з однієї посади на іншу, органи місцевого самоврядування (для встановлення рівнозначності посаді та можливості застосування процедури переведення без конкурсу) посилаються на норми які втратили чинність, а саме на Наказ Головного управління державної служби України від 1 вересня 1999 року № 65 «Про Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців (випуск 76)» (із змінами та доповненнями).

Функціональні

- Організаційна структура/ штатний розпис об'єднаних територіальних громад на момент їх створення значно відрізняється від тих, які сформувалися відповідною місцевою радою за рік. Навіть такі структурні підрозділи, які за своїм характером та змістом є так звані «внутрішніми» (з кадрової роботи, загальних питань, організаційних питань, інформаційного забезпечення, юридичного забезпечення, бухгалтерського обліку та звітності) змінювалися – об'єднувалися/ роз'єднувалися, змінювали організаційно-правовий статус – з сектору в відділ і навпаки. Якщо говорити про функціональні підрозділи, то найбільше змін відбувалися із структурними підрозділами, які забезпечують реалізацію повноважень в сфері будівництва, житлово-комунального господарства та земельних питань.
- Потрібно зазначити, що протягом 2016-2018 років більшість органів місцевого самоврядування вносили зміни в частині реалізації повноважень в сфері освіти, охорони здоров'я та приймали рішення про виведення відповідних структурних підрозділів з апарату – та створення відповідних виконавчих органів – структурних підрозділів з правами юридичної особи. Фактично всі міські ради, які досліджувалися, мають структурні підрозділи, які відповідають за питання освіти (дошкільної, позашкільної та загальної середньої), культури, молоді та спорту. Це не підтверджено для сфери охорони здоров'я, незважаючи на значну кількість закладів, які розташовані та перебувають у комунальній власності відповідних міських рад. Лише одна міська об'єднана територіальна громада в структурі виконавчого комітету створила сектор охорони здоров'я.
- Після об'єднання, деякі міські ради **прийняли рішення щодо створення окремого структурного підрозділу з питань кадрів** (зазвичай 2-3 посадові особи), однак це не загальна практика. Як правило, питання кадрового забезпечення інкорпоровані в структуру загального або юридичного відділу. Навантаження на працівників зазначеного структурного підрозділу зростає в разі, в зв'язку із збільшенням штатної чисельності та постійних змін до організаційної структури/ штатного розпису протягом фінансового року (в середньому 3-4 рази на рік).

- Лише в одній із шести досліджуваних міських ОТГ було прийняте рішення щодо об'єднання в одному структурному підрозділі повноважень з економічного розвитку та бюджетування, - відділ економічного розвитку та бюджету, що дозволяє здійснювати планування територіального розвитку громади, підготовку програм та планів соціально-економічного розвитку нерозривно з бюджетним процесом.
- Потребує окремого дослідження та аналізу існування в структурі виконавчих комітетів міських об'єднаних територіальних громад паралельно **відділів муніципальних послуг** (або центрів надання адміністративних послуг) та **відділів реєстрації**. Їх структура, кількість штатних одиниць нерівномірна від міської ради до міської ради, та не має відношення ані до кількості послуг, які надаються на території громади, ані до кількості населення об'єднаної територіальної громади (центру та окремо старостинських округів).
- Створюючи старостинські округи (які співпадають з кількістю органів місцевого самоврядування, які існували до об'єднання) деякі **міські ради окрім посади старости передбачали посади діловодів як допоміжний персонал** для організації та забезпечення ефективної роботи, в тому числі і через надання відповідних місцевих послуг, на території, охопленої старостатом. Як правило, посади діловодів вводилися в структурних підрозділах, які відповідають за загальні або організаційні питання, хоча їхні робочі місця створені як відділені робочі місця органу місцевого самоврядування.

Табл. 4. Порівняльний аналіз організаційної структури селищних рад (об'єднаних територіальних громад). **Структурні підрозділи селищних рад vs повноваження** (в тому числі, із врахуванням чисельності працівників)

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	П** селищна рада	К** селищна рада	Н** селищна рада	Г** селищна рада	КО** селищна рада	С** селищна рада	«Потенційний» структурний підрозділ
<i>Керівництво</i>	Селищний голова, заступник з питань будівництва та розвитку територій, заступник з соціальних та економічних питань, секретар ради керуючий справами, староста (1 од)	Селищний голова, заступник голови з діяльності виконавчих органів ради, секретар ради, керуючий справами староста	Селищний голова, заступник голови з діяльності виконавчих органів ради, секретар ради, керуючий справами старости (4 од)	Селищний голова, секретар ради, заступник голови з діяльності виконавчих органів ради, керуючий справами, старости (2 од)	Селищний голова, секретар ради, заступник з діяльності виконавчих органів ради, заступник з питань ЖКГ та благоустрою, керуючий справами, старости (4 од)	Селищний голова, заступники голови з діяльності виконавчих органів ради (2 од), керуючий справами староста (1 од)	
	6 од	5 од	9 од	6 од ¹⁰ ,	9 од	5 од	
загальні питання діяльності¹¹ (стаття 26)	Відділ правового забезпечення та взаємодії з правоохоронними органами (4 од) Відділ організаційно-кадрової роботи та діловодства (5 од)	Відділ загальної та організаційної роботи (8 од) Головний спеціаліст-юрисконсульт	Загальний відділ (7 од) Спеціаліст I категорії з юридичних питань (1 од)	Відділ організаційної, кадрової роботи та зв'язків з громадськістю (3 од) Відділ документообігу та комп'ютерного та технічного набору (5 од) Юридичний відділ (2 од) Господарська група (3 од)	Юридичний відділ виконкому (1 од) Відділ організаційної та інформаційної роботи виконкому (3 од) Відділ кадрової роботи виконкому (4 од)	Відділ загально-організаційного забезпечення (10 од), Служба управління персоналом (1 од), Відділ інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю (2 од) Відділ інформаційних технологій та електронного урядування (2 од), Відділ внутрішнього аудиту (2 од) Юридичний відділ (3 од)	Загальний відділ; Відділ організаційної та інформаційної роботи; Юридичний відділ; Секретар ради; Радники (помічники) голови

¹⁰ Включно із 2 діловодами в старостинських округах

¹¹ Під загальними питаннями розглядаються ті, які є виключною компетенцією відповідною сільською, селищною та міською радою. Їх реалізація передбачає здійснення певних завдань апарату виконавчого комітету «не разового характеру»

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>П** селищна рада</i>	<i>К** селищна рада</i>	<i>Н** селищна рада</i>	<i>Г** селищна рада</i>	<i>КО** селищна рада</i>	<i>С** селищна рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
соціально-економічний і культурний розвиток, планування та обліку (стаття 27), зовнішньоекономічна діяльність (стаття 35)	Фінансово-економічний відділ (4 од)	Сектор економічного розвитку, торгівлі та інвестицій (2 од)	Спеціаліст I категорії з фінансово-економічних питань (1 од)	Відділ економічного розвитку та інвестицій (3 од)	Відсутній	Відділ з питань економічного розвитку та інвестицій (3 од)	Відділ економічного розвитку; Відділ культури; Відділ соціального захисту, ЦНАП; Відділ реєстрації
бюджет, фінанси і ціни (стаття 28)	Відділ бухгалтерського обліку і звітності (4 од) <i>Фінансово-економічний відділ (в частині бюджетування)</i>	Відділ бухгалтерського обліку і звітності (5 од) Фінансовий відділ (3 од)	Відділ бухгалтерського обліку та звітності (5 од)	Відділ бухгалтерського обліку та звітності (6 од) Фінансовий відділ (3 од)	Фінансовий відділ виконкому (6 од)	Фінансовий відділ (4 од) Відділ бухгалтерського обліку та звітності (5 од)	Фінансовий відділ; Відділ комунальної власності; Відділ економічного розвитку
управління комунальною власністю (стаття 29), житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30), будівництво (стаття 31)	Відділ будівництва, благоустрою, ЖКГ та розвитку інфраструктури (4 од)	Відсутній	Відсутній	Відділ ЖКГ, праці, соціального захисту населення, транспорту та благоустрою (6 од) Відділ державного архітектурно-будівельного контролю (3 од)	Відділ розвитку інфраструктури, містобудування та архітектури виконкому (2 од) Відділ благоустрою та соціальної інфраструктури (9 од)	Відділ з питань комунальної власності, житлово-комунального господарства, благоустрою, інфраструктури та охорони навколишнього природного середовища (4 од), Відділ державного архітектурно-будівельного контролю (2 од)	Відділ комунальної власності; Відділ соціального захисту, Відділ житлово-комунального господарства; Відділ містобудування та архітектури; Відділ культури

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>П** селищна рада</i>	<i>К** селищна рада</i>	<i>Н** селищна рада</i>	<i>Г** селищна рада</i>	<i>КО** селищна рада</i>	<i>С** селищна рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32)	<i>Соціально-гуманітарний відділ (в частині освіти, охорони здоров'я) Відділ культури, мистецтва, туризму, у справах релігій та міжнародних зв'язків (3 од)</i>	Відділ освіти, молоді та спорту (4 од) Служба у справах дітей та соціального захисту (2 од) Сектор культури, туризму та зовнішніх зв'язків (2 од) Спеціаліст з охорони здоров'я (1 од)	Відділ освіти, охорони здоров'я та соціально-культурної сфери (21 од) Спеціаліст І категорії з захисту прав дітей (1 од)	Управління освіти, молоді та спорту (6 од)	Відділ освіти виконкому (8, в тому числі централізована бухгалтерія 6 од), відділ культури та дозвілля виконкому (4, в тому числі методичний центр 2 од)	Відділ культури, національностей та релігій (2 од) Відділ молоді і спорту (2 од)	Відділ освіти, молоді та спорту; Відділ охорони здоров'я; Відділ культури; Відділ соціального захисту; Служба у справах дітей
земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33)	Відділ земельних відносин та комунальної власності (5 од)	Головний спеціаліст-землевпорядник (2 од) <i>Сектор з питань надзвичайних ситуацій, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами</i>	Відділ земельних ресурсів (3 од)	Відділ земельних відносин та комунальної власності (5 од)	Відділ земельних ресурсів виконкому (6 од)	Відділ земельних відносин (2 од) Відділ розвитку та благоустрою (2 од)	Відділ із земельних та екологічних питань
соціальний захист населення (стаття 34)	Соціально-гуманітарний відділ (4 од)	Інженер по охороні праці, пожежної безпеки, енергетик (1 од)	Відсутній	Відсутній	Відділ соціального захисту населення (1 од) <i>Відділ кадрової роботи (в частині інспекції праці)</i>	Відділ з питань праці (2 од) Відділ соціального захисту населення (5 од)	Відділ соціального захисту

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>П** селищна рада</i>	<i>К** селищна рада</i>	<i>Н** селищна рада</i>	<i>Г** селищна рада</i>	<i>КО** селищна рада</i>	<i>С** селищна рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
оборона (стаття 36)	<i>Відділ правового забезпечення та взаємодії з правоохоронними органами</i>	Сектор з питань надзвичайних ситуацій, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами (2 од)	Завідувач військово-обліковим бюро (2 од)	Інспектор з військового обліку та мобілізаційної роботи	Відсутній	Відділ з питань надзвичайних ситуацій, цивільного захисту та мобілізаційної роботи (3 од)	Спеціаліст з мобілізаційної роботи
реєстрація місця проживання фізичних осіб (стаття 37-1)	Відсутній	Відсутній	Реєстраційний відділ (4 од)	<i>Реєстраційний відділ (в частині реєстрації проживання)</i>	Відсутній	Відділ державної реєстрації (3 од)	Відділ реєстрації
забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (стаття 38)	Відсутній	Відділ надання адміністративних послуг (5 од)	Відсутній	ЦНАП (2 од) Реєстраційний відділ (6 од) <i>Відділ документообігу та комп'ютерного та технічного набору (в частині звернення громадян)</i>	Відділ Центр надання адміністративних послуг виконкому (8 од)	<i>Відділ загально-організаційного забезпечення (в частині архівної справи)</i>	Юридичний відділ; ЦНАП, старости; Служба у справах дітей Архівний відділ
надання безоплатної первинної правової допомоги (стаття 38-1)	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Юридичний відділ (БПД у випадку створення)
<i>Штатна чисельність на момент дослідження</i>	45	52	40	60		68,5	
	36%	49%	57%	63%	48%	20%	
<i>Населені пункти, які входять в ОТГ</i>	4	6	7	3	15	18	
<i>Кількість рад, що об'єдналися</i>	3	2	4	2	4	4	
<i>Органи місцевого самоврядування до об'єднання</i>	2 ОМС – селищна 20, сільська 8	2 ОМС – селищна 13, сільська 5	5 ОМС-селищна 14, сільські – по 5	<i>Дані відсутні</i>	<i>Дані відсутні</i>	2 ОМС Селищна – 29,5, сільська – 6 од	
<i>збільшення чисельності після об'єднання, у разях (%)</i>	1,6 рази	2,9 рази	1,2 рази	-	-	1,9 рази	

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету	<i>П** селищна рада</i>	<i>К** селищна рада</i>	<i>Н** селищна рада</i>	<i>Г** селищна рада</i>	<i>КО** селищна рада</i>	<i>С** селищна рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
<i>Населення</i>	9.169	6.088	8.672	10.868	6372	14502	

Замість висновку:

Загальні:

- В організаційній структурі апарату селищних рад, подібно до міських рад, створюються посади заступника з питань будівництва та розвитку територій або заступника з соціальних та економічних питань. Як правило, в селищній раді існує щонайменше дві посади заступників з діяльності виконавчих комітетів, тому за своєю чисельністю вони співмірні з чисельністю керівництва міських рад (незважаючи на відмінності в загальній чисельності посадових осіб виконавчих органів та кількості населення, які обслуговуються відповідними виконавчими органами).
- Штатна чисельність органу місцевого самоврядування (селищної ради) після об'єднання **не збільшилася радикально, в середньому в 1,5 рази**. Однак цей показник **залежить виключно від кількості органів місцевого самоврядування, які об'єднувалися навколо селищної ради** (у випадку міських об'єднаних територіальних громад, міська рада в основному «підховлювала» навколо себе одну або дві сільські ради), у випадку селищних ОТГ – кількість таких сільських рад більша. **Управлінські видатки у загальній структурі видатків відповідного місцевого бюджету складають від 45 до 60%**, хоча є виключення з правил (і воно пов'язане із розміром власним доходів органу місцевого самоврядування). Найбільша чисельність штатних працівників була саме в тій селищній об'єднаній територіальній громаді, яка найбільш фінансово спроможна і має найменшу частку в усьому бюджеті (що означає, що штатна чисельність збільшується з метою гарантування більшої якості послуг для населення територіальної громади).
- Об'єднані територіальні громади, які створені з центром на базі селищної ради, не були чисельними, в середньому 13-15 осіб, до організаційної структури яких, окрім керівництва, входили посадові особи, відповідальні за загальні та організаційні питання; юридичні питання; питання земельних ресурсів тощо. Фактично, селищі (так само як і сільські) об'єднані територіальні громади **створювали свою організаційну структуру та штатні розклади з нуля, і відповідно розбудовували інституційну спроможність**, необхідну для виконання повноважень в сфері місцевого самоврядування. Ці дві категорії органів місцевого самоврядування були в більш складному положенні, оскільки не мали інституційної пам'яті (як уже зазначалось сільська рада мала лише одного фахового спеціаліста-землевпорядника, але коло його обов'язків було значно вужче повноважень в сфері земельних ресурсів, закріпленого за органом місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства).

Функціональні

- Як показує аналіз, більшість селищних рад **зберегли посаду спеціаліста з юридичних питань або спеціаліста-юрисконсульта** не створюючи окремого структурного підрозділу.
- Структурні підрозділи, відповідальні за питання земельних відносин та навколишнього середовища, управління комунальною власністю ЖКГ та будівництва, малочисельні, поєднують повноваження в різних сферах, які не завжди можна розглядати як взаємодоповнюючі повноваження. Наприклад, **відділ ЖКГ, праці, соціального захисту населення, транспорту та благоустрою** (якщо повноваження за своїм характером в сфері ЖКГ, благоустрою та транспорту можна поєднати, то інші – соціального захисту та праці – мають досить вузьку та своєрідну цільову групу, яку вони обслуговують). Можна зробити припущення, що селищна рада додавала посаду (в сфері соціального захисту) до наявного в організаційній структурі відділу.
- Лише одна селищна рада, з поміж досліджуваних, створила відділ економічного аналізу та інвестицій і застосувала більш комплексний підхід до формування структури – фактично створивши не чисельні (одна або дві штатні одиниці), однак структурні підрозділи по ключових повноваженнях органу місцевого самоврядування.
- **Окремо потрібно розглянути таку сферу повноважень як освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт.** Більшість селищних рад створили структурні підрозділи в сфері освіти (хоча дві селищні ради з числа досліджуваних навіть не мають окремої посади спеціаліста з питань освіти), щодо охорони здоров'я – незважаючи на існування відповідних закладів – в більшості випадків залишилися поза увагою (одна із селищних рад, на території якої та в управлінні якої знаходиться 9 закладів передбачила в своєму штатному розписі окрему посаду спеціаліста з охорони здоров'я, інша – за умови 7 закладів – має посадову особу (одну чи більше неможливо визначити виходячи із наявних даних) в відділі освіти, охорони здоров'я та соціально-культурної сфери). Викликають **сумніви створення окремих структурних підрозділів, які опікуються питаннями національностей та релігій**, а також поєднання міжнародних зв'язків із такими сферами як культура або туризм. Звичайно кількість останніх спеціалістів не є великою, але за умови відсутності посадових осіб, що опікуються більш важливими питаннями на рівні територіальної громади, зазначене питання потребує додаткового розгляду.
- На рівні селищних рад лише розпочалося створення центрів надання адміністративних послуг.
- Створюючи старостинські округи, застосовувався загальноприйнятий підхід притаманний при об'єднанні - **кількість сільських голів до об'єднання = кількості старост після об'єднання, та кількість секретарів = кількості діловодів.**

Табл.5. Порівняльний аналіз організаційної структури сільських рад (об'єднаних територіальних громад). **Структурні підрозділи сільської ради vs повноваження** (в тому числі, із врахуванням чисельності працівників)

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради	Г*** сільська рада	С*** сільська рада	Ш*** сільська рада*	Б*** сільська рада	О*** сільська рада	«Потенційний» структурний підрозділ
Керівництво	Сільський голова, секретар ради, заступник з питань діяльності виконавчих органів, в.о. старости (2 од)	Сільський голова, заступник голови, секретар ради, староста (1 од)	Сільський голова, заступник голови з діяльності виконавчих органів (2 од), секретар ради, керуючий справами, старости (3 од)	Сільський голова, перший заступник, заступник з питань освіти та охорони здоров'я, секретар ради, керуючий справами, староста	Сільський голова, секретар, перший заступник голови, заступники (2 од), староста (1 од)	
	5 од	4 од	8 од	6 од	6 од	
загальні питання діяльності ¹² (стаття 26)	Відділ юридичної та кадрової роботи 93 од)	Спеціаліст 2 категорії-юрисконсульт (1 од)	Загальний відділ (5 од) Юридичний сектор (2 од)	Юридичний відділ (3 од) Відділ інформаційно-організаційної роботи (5 од)	Загальний відділ (3 од)	Загальний відділ; Відділ організаційної та інформаційної роботи; Юридичний відділ; Секретар ради; Радники (помічники) голови
соціально-економічний і культурний розвиток, планування та обліку (стаття 27), зовнішньоекономічна діяльність (стаття 35)	Фінансово-економічний відділ (в частині економічного розвитку)	Спеціаліст 2 категорії (проектний менеджер)	Відділ економіки, рекреаційної діяльності, туризму та інвестиційної політики (2 од)	Відділ економічного розвитку і інвестицій (4 од)	Фінансово-економічний відділ (в частині економічного розвитку)	Відділ економічного розвитку; Відділ культури; Відділ соціального захисту; ЦНАП; Відділ ресстрації

¹² Під загальними питаннями розглядаються ті, які є виключною компетенцією відповідною сільською, селищною та міською радою. Їх реалізація передбачає здійснення певних завдань апарату виконавчого комітету «не разового характеру»

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради	<i>Г*** сільська рада</i>	<i>С*** сільська рада</i>	<i>Ш*** сільська рада*</i>	<i>Б*** сільська рада</i>	<i>О*** сільська рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
бюджет, фінанси і ціни (стаття 28)	Фінансово-економічний відділ (4 од) Відділ бухгалтерського обліку (7 од)	Головний бухгалтер (1 од) Спеціалісти 2 категорії з бухгалтерського обліку (1 од)	Відділ бухгалтерського обліку та звітності (3 од) Управління фінансів (7 од)	Відділ планування, бухгалтерського обліку та звітності (11 од) Фінансовий відділ (2 од)	Фінансово-економічний відділ (3 од) Відділ бухгалтерського обліку та звітності (3 од)	Фінансовий відділ; Відділ комунальної власності; Відділ економічного розвитку
управління комунальною власністю (стаття 29), житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок (стаття 30), будівництво (стаття 31)	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відділ містобудування, архітектури, земельних відносин, комунальної власності та ЖКГ (4 од)	Відділ земельних відносин, комунальної власності та житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури, надзвичайних ситуацій та техногенної безпеки (4 од)	Відділ комунальної власності; Відділ соціального захисту, Відділ житлово-комунального господарства; Відділ з питань земельних та екологічних питань
освіта, охорона здоров'я, культура, фізкультура і спорт (стаття 32)	Відділ освіти (3 од) Служба у справах дітей (2 од) Відділ культури та туризму, сім'ї, молоді та спорту (3 од)	Відсутній	Управління освіти, культури, молоді та спорту (4) Управління з питань соціального захисту та охорони здоров'я (в частині хорони здоров'я) Служба у справах дітей (2 од)	Відділ освіти, культури, туризму, молоді та спорту (5 од) Служба у справах дітей (2 од)	Відділ освіти, молоді та спорту (9 од) Відділ культури, туризму та інформаційної роботи (4 од) Відділ охорони здоров'я та соціального захисту населення (5 од)	Відділ освіти, молоді та спорту; Відділ охорони здоров'я; Відділ культури; Відділ соціального захисту; Служба у справах дітей
земельні відносини та охорона навколишнього природного середовища (стаття 33)	Відділ землевпорядкування, архітектури, ЖКГ, господарської діяльності (12,5 од)	Головний спеціаліст-землевпорядник (1 од) Спеціаліст 2 категорії-землевпорядник (1 од)	Відділ з питань земельних ресурсів, охорони водних ресурсів та надр (5 од)	Відсутній	Відсутній	Відділ із земельних та екологічних питань
соціальний захист населення (стаття 34)	Старший інспектор з соціального захисту населення (1 од)	Інспектор-соціальний працівник (1 од)	Управління з питань соціального захисту та охорони здоров'я (4 од)	Відділ соціального захисту населення (4 од)	Відсутній	Відділ соціального захисту

Сфери повноважень ради та виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради	<i>Г*** сільська рада</i>	<i>С*** сільська рада</i>	<i>Ш*** сільська рада*</i>	<i>Б*** сільська рада</i>	<i>О*** сільська рада</i>	<i>«Потенційний» структурний підрозділ</i>
оборона (стаття 36)	Старший інспектор з військового обліку (1 од)	Відсутній	<i>Відділ з питань державної реєстрації, адміністративних послуг та оборонної, мобілізаційної роботи (в частині мобілізаційної роботи)</i>	Відсутній	Відсутній	Спеціаліст з мобілізаційної роботи
реєстрація місця проживання фізичних осіб (стаття 37-1)	Старший інспектор паспортного столу (1 од)	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відсутній	Відділ реєстрації
забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (стаття 38)	Відсутній	Відсутній	Відділ з питань державної реєстрації, адміністративних послуг та оборонної, мобілізаційної роботи (6 од)	Відділ з питань організації надання адміністративних послуг (9 од) Відділ з питань правопорядку, безпеки громадян, цивільного захисту, охорони праці, запобігання корупції, зв'язків з правоохоронними органами та оборонно-мобілізаційної роботи (2 од)	Центр надання адміністративних послуг (6 од), Відділ державної реєстрації (3 од)	Юридичний відділ;; ЦНАП, старости Служба у справах дітей Архівний; відділ
надання безоплатної первинної правової допомоги (стаття 38-1)	Відсутній	Відсутній	<i>Юридичний сектор</i>	Відсутній	Відсутній	Юридичний відділ (БПД у випадку створення)
<i>Штатна чисельність на момент дослідження</i>	45,5	15	78	57	45	
	62%	61%	37%	12%	65%	

Замість висновку:

- В керівництві сільської об'єднаної територіальної громади як правило передбачено одну посаду заступника з питань діяльності виконавчих органів. Одна із досліджуваних сільських рад, подібно міських, в керівництві передбачила посаду першого заступника сільського голови (див. коментарі вище). Оскільки чинним законом про місцеве самоврядування передбачено за рішенням відповідної ради можливість **суміщення посад секретаря ради та керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету** (ст. 50), цим інструментом скористалося більшість із досліджуваних сільських об'єднаних територіальних громад.
- Без сумнівів штатна **чисельність сільської об'єднаної територіальної громади значно більша** тієї, що була до об'єднання – 5-6 одиниць максимум – однак її не варто порівнювати в простий механічний спосіб. Основним принципом формування організаційної структури та штатного розпису стала **фінансова спроможність самої територіальної громади. Фонд оплати праці у відсотках до всього бюджету складає від 12 до 65%**,
- Сільські голови (як новобрані, так і ті, що обіймали виборні посади до об'єднання) стикнулися з неймовірним за обсягом новим спектром завдань та повноважень на рівні територіальної громади, тому зміни до організаційної структури вносилися частіше – вони стосувалися не стільки створення певних структурних підрозділів (зазвичай, структурні підрозділи поєднують кілька сфер повноважень), скільки кількості штатних одиниць (тому досить часто зміни стосувалися – виведення/ введення штатної одиниці або перейменування штатної одиниці) – штатний розпис сільських рад фактично залишився без змін протягом останніх двох років (для ОТГ створених в 2015 році).